

ISSN: 2146-3042

DOI: 10.25095/mufad.1596446

Finansal Tablolarda Sunum ve Açıklama Standardına İlişkin Taslak Metin’de Yönetimin Yeni İletişim Dili: Yönetim Tarafından Tanımlanmış Performans Ölçütleri*

İlknur ERGÜN**

ÖZET

Çalışmada, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından 21 Ekim 2024 tarihinde kamuoyu görüşüne açılmış olan “Türkiye Finansal Raporlama Standardı Finansal Tablolarda Sunum ve Açıklama (TFRS 18)” taslak metinde yer alan, yönetim tarafından tanımlanmış performans ölçütlerini açıklanması ve mevcut durumun değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yönetimin, finansal tablo kullanıcıları ile daha şeffaf, açıklayıcı ve güvenilir bilgi paylaşmasını sağlayan ölçütler ilk defa bu standartta yer almaktadır. Bu ölçütler, herhangi bir standartta açıklanması zorunlu olmayan gelir ve giderlerin alt toplamları olup, yönetimin finansal tablolar dışında kamuya açık iletişimlerde açıkladıkları bilgilerden oluşmaktadır. Mevcut durumda yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütü olma özelliğini taşıyan bir bilginin nasıl raporlandığını, TFRS 18 gereklilikleri ile karşılaştırmak amacıyla nitel analiz tekniklerinden doküman analizi kullanılarak Teknosa AŞ.’nin 2023 yılı finansal raporu incelenmiştir. Yapılan değerlendirmede TFRS 18 açıklama gerekliliklerine göre, şirket tarafından yapılan açıklamalarının yetersiz olduğu, işletme finansal performansının hangi yönü ile ilgili açıklama yapıldığının belirtilmediği, açıklamanın içerdiği gelir ve gider kalemleri ve vergi etkisinin açıklanmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: TFRS 18, Yönetim Tarafından Tanımlanmış Performans Ölçütü, Yeni Raporlama Dili

JEL Sınıflandırması: M40, M41

New Management Communication Language in The Draft Standard on Presentation and Disclosure in Financial Statements: Management Defined Performance Measures

ABSTRACT

The aim of the study is to explain the performance criteria defined by the management in the draft text of “Turkish Financial Reporting Standard Presentation and Disclosure in Financial Statements (TFRS 18)”, which was opened to public opinion by the Public Oversight Accounting and Auditing Standards Authority (KGK) on October 21, 2024, and to evaluate the current situation. The criteria that enable the management to share more transparent, explanatory and reliable information with financial statement users are included in this standard for the first time. These criteria are subtotals of income and expenses that are not required to be disclosed in any standard and consist of information disclosed by the management in public communications other than financial statements. In order to compare how information that is currently a performance criterion defined by the management is reported with the requirements of TFRS 18, the 2023 financial report of Teknosa AŞ. was examined using document analysis, one of the qualitative analysis techniques. In the evaluation, it was determined that the disclosures made by the company were inadequate in accordance with the TFRS 18 disclosure requirements, it was not stated which aspect of the company's financial performance was disclosed, and the income and expense items and tax effects included in the disclosure were not disclosed.

Keywords: TFRS 18, Management Defined Performance Measure, New Reporting Language

Jel Classification: M40, M41

* İlknur Ergün. Published by The Journal of Accounting and Finance. This article is published under the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) licence.

Makale Gönderim Tarihi: 04.12.2024, **Makale Kabul Tarihi:** 14.01.2025, **Makale Türü:** Araştırma Makalesi

** Öğr. Gör. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Muratlı Meslek Yüksekokulu, iergun@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4958-4815.

1. GİRİŞ

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board-IASB), 1 No'lu Uluslararası Muhasebe Standardı (International Accounting Standards-IAS) Finansal Tabloların Sunuluşu' nun yerini alan, 18 No'lu Uluslararası Finansal Raporlama Standardı (International Financial Reporting Standards- IFRS) Finansal Tablolarda Sunum ve Açıklama standardını, 2027 yılından itibaren uygulanmak üzere 9 Nisan 2024'te yayınlamıştır. IFRS 18, uluslararası finansal raporlama standartlarına göre raporlama yapan tüm şirketlerin, finansal performanslarının daha şeffaf ve daha anlaşılır bir şekilde sunumunu sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Yeni standardın, finansal tablo kullanıcılarına, şirketlerin finansal performansları hakkında daha faydalı, şirketin gelecekteki net nakit girişleri beklentilerini değerlendirmelerinde daha açıklayıcı ve yönetimin şirketin ekonomik kaynaklarını nasıl yönettiğini değerlendirmelerinde daha şeffaf bilgileri sağlamalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu standart, finansal tabloların sunumuna ilişkin uzun süreli ve kapsamlı bir projenin sonunda oluşmuştur ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (International Financial Reporting Standards-IFRS) göre raporlama yapan birçok şirket için önemli etkileri olacağı tahmin edilmektedir (www.ey.com/en_vn, 2024).

IASB, finansal tablo kullanıcılarına daha faydalı olmak amacıyla, paydaşlarla ayrıntılı görüşmeler yapmış ve onların beklentilerini ve yorumlarını uzun bir süreç içerisinde değerlendirmiştir. Aralık 2019'da IFRS 18 için Taslak Metin yayınlanmıştır. Taslakta IAS 7 Nakit Akış Tablolarına ilişkin sınırlı değişiklikleri de içeren, esas olarak IAS 1'in yerini alacak olan yeni bir standart önerilmiştir. Taslak metinde yeni sunum ve açıklama gereklilikleri yer almaktadır (Basis for conclusion IFRS 18/BC4). IASB, süreç boyunca standart ile ilgili değerlendirmelerine devam etmiş ve Nisan 2024'te IFRS 18'i yayınlamıştır.

Yeni standartta, finansal tablo sunum ve açıklamaları ile ilgili üç temel özellik yer almaktadır. Açıklanan en önemli özelliklerinden biri şirketlerin, tüm gelir ve gider kalemlerini faaliyet, yatırım, finansman, gelir vergileri ve durdurulan faaliyetler olmak üzere beş kategori içerisinde sınıflandırması zorunluluğudur. Belirtilen bu kategorilerden ilk üç tanesi yenidir. IFRS 18, özellikle ana faaliyet konusu varlıklara yatırım yapmak veya müşterilere finansman sağlamak olan şirketler için her bir kategoride sınıflandırılacak kalemlerin belirlenmesinde, finansal tabloları hazırlayanlara yardımcı olmak için rehberlik etmektedir. Kategoriler arasında "faaliyet kârı veya zararı", "finansman ve gelir vergisi öncesi kâr veya zarar" ve "kâr veya zarar" alt toplamalarının sunulması zorunluluğu da belirtilmiştir (www.ey.com/en_vn, 2024).

Standartta yer alan ikinci önemli yenilik, genel olarak birincil finansal tablo olarak adlandırılan, finansal durum tablosu, kâr veya zarar ve kapsamlı gelir tablosu, nakit akış tablosu, özkaynak değişim tablosu ve dipnotlar için geçerli olan toplulaştırma ve ayrıştırmaya ilişkin yeni ilkeler sunmasıdır (www.viewpoint.pwc.com, 2024). Bu bölümde yer alan ilke ve kurallar, yatırımcılardan gelen ve işletmelerin birincil finansal tablolardaki finansal verileri gruplama biçimleri nedeni ile analiz için ihtiyaç duydukları bilgilere ulaşmada zorluk yaşadıklarına ilişkin eleştirilerine yanıt olarak düzenlenmiştir. Yatırımcılar bazı bilgilerin yeterince açıklanmadığı, bazı bilgilerin ise çok fazla ayrıntı arasında gizlendiği yönünde eleştirilerde bulunmuşlardır. Bu bölümdeki düzenlemeler aşağıdaki gibi ifade edilmektedir (Project summary IFRS 18/14);

- ✓ Ortak özelliklere sahip finansal öğelerin bir araya getirilmesi, farklı özelliklere sahip olanların ise ayrıştırılması,
- ✓ Finansal öğelerin, önemli bilgileri gizlemeyecek veya sunulan bilgilerin anlaşılabilirliğini azaltmayacak biçimde gruplandırılması ve
- ✓ Finansal tablolar ve dipnotlardaki bilgilerin, birbirini tamamlayacak şekilde raporlanması.

İşletmeler, faydalı yapılandırılmış özetler sağlamak amacıyla, birincil finansal tablolarda yer alan finansal kalemleri raporlarken, ilgili finansal kalemleri toplulaştırmak veya ayrıştırmak zorundadır. Ayrıca önemli bilgilerin ulaşılabilirliğini sağlamak için bu bilgileri diğer finansal verilerin içinde gizlememelidirler. IFRS 18 yürürlüğe girdiğinde, kategoriler, alt toplamlar ve toplamlar için geçerli olan yeni düzenleme ve gerekliliklerin, şirketler arasında karşılaştırılabilirliği artırması beklenmektedir (www.ey.com/en_vn, 2024).

IFRS 18'in diğer bir önemli özelliği yönetim tarafından tanımlanmış performans ölçütlerinin (YPÖ), ilk defa bu standartta sunulmasıdır. Yönetim tarafından tanımlanmış performans ölçütü, gelir ve giderlerin bir ara toplamı olup kamuya bilgi vermek amacıyla finansal raporlarda yer almaktadır. Bu bilgi IFRS 18 veya başka bir muhasebe standardında zorunlu olarak açıklanması istenmiş bir bilgi olmayıp, yatırımcılara, işletmenin finansal performansının bir bölümü hakkında yönetimin görüşünü açıklamak için kullanılır (<https://www.iasplus.com>, 2024). IFRS 18 yayımlanmadan önce, finansal tablo kullanıcıları, yönetim tarafından tanımlanmış performans ölçütünü faydalı bulduklarını IASB'a bildirmişlerdir. Bu bilgiler, işletmenin yönetim şekline, yönetimin işletmenin finansal performans hakkındaki değerlendirmeleri ve işletmenin sürekliliğine ilişkin işletme içi değerlendirmeler olup genellikle paydaşlara, denetlenen finansal tablolar dışında iletilmektedir. Finansal tablo dışında açıklanan bilgilerin güvenilirliği konusunda ise paydaşların endişesi vardır. IASB'da, YPÖ'lerin bir işletmenin finansal performansı hakkında faydalı bilgiler sağlayabileceği konusunda yatırımcılarla aynı doğrultuda düşünülmektedir. IFRS 18'de açıklanması zorunlu tutulan alt toplamlar, işletmeler arasında karşılaştırılabilir yararlı bilgiler sağlarken, yönetim tarafından tanımlanan ek alt toplamlar ise işletmeye özgü ek bilgiler sağlayabilirler. Dolayısı ile IASB tarafından, IFRS 18'de yer alan, YPÖ gerekliliklerinin faydalı olacağı ve finansal tabloların şeffaflığını artıracığı sonucuna varılmıştır. Bu bilgilerin zorunlu olarak mali tablolara dahil edilmesi ile bir işletmenin kendi yargısı ve isteğine bakılmaksızın açıklaması mümkün olacak ve muhtemelen bu bilgiler denetim kapsamına alınacaktır. Böylece paydaşların bu bilgilerin denetlenmediği konusundaki endişeleri de giderilmiş olmaktadır (Basis for conclusion IFRS 18 / BC 325-326).

Türkiye'de, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), 21 Ekim 2024 tarihinde IFRS 18'in tercümesi olan "Finansal Tablolarda Sunum ve Açıklama (IFRS 18)" Standardı Taslak Metin'ini kamuoyu görüşüne açmıştır. Çalışmada Taslak Metin'de yer alan önemli düzenlemelerden biri olan, yönetim tarafından tanımlanmış performans ölçütlerinin açıklanması ve adı geçen metinde yer alan açıklama gereklilikleri ile mevcut durumu karşılaştırmak amaçlanmaktadır. Karşılaştırma yapabilmek için Teknosa A.Ş'nin 2023 yılı finansal tablosu nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile incelenmiş ve yapılan değerlendirmede önemli farklılıklar tespit edilmiştir.

Çalışmada, konu ile ilgili literatür açıklandıktan sonra ikinci bölümde YPÖ, ayrıntılı olarak açıklanmış ve raporlanması ile ilgili bir örnek uygulamaya da yer verilmiştir. Ardından

Teknosa AŞ'de YPÖ olma özelliği taşıyan düzeltilmiş bir alt toplamın 2023 yılı finansal tablosunda sunumu ve raporlanması, TFRS 18 Taslak Metni ile karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda ise alan yazına değerlendirme ve önerilerde bulunulmuştur.

Araştırma kapsamında alan yazın incelenmiş ve TFRS 18 ile ilgili kısıtlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. YPÖ'ler ilk defa bu standartta ifade edilmiş ve açıklanması zorunlu tutulmuş olduğundan, YPÖ'lerle ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın özgün olduğu ve literatürdeki boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

2. LİTERATÜR

Literatür incelemesinde, 2024 yılı içerisinde yayımlanan IFRS 18 ile ilgili az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Standart henüz uygulanmaya başlamadığından, yapılan çalışmaların Standardın açıklanması amacıyla yapılan teorik çalışmalar olduğu görülmektedir.

Malinovskaya (2024) çalışmasında, IFRS 18'in uygulanmasıyla finansal tabloların sunumunda meydana gelmesi beklenen değişimleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Yapılan değerlendirme sonucunda, kâr veya zarar tablosunda açıklanma zorunluluğu getirilen beş alt toplam ve iki ara toplam ile daha tutarlı ve karşılaştırılabilir bir sunum sağlanacağı ifade edilmiştir. İşletme giderlerinin doğrudan kâr veya zarar tablosunda sunulmasının da yatırımcılara daha faydalı bilgi iletilmesini sağlayacağı sonucuna varılmıştır. Salotti (2024) tarafından yapılan çalışmada, başta kâr veya zarar tablosundaki değişiklikler ile yönetim tarafından açıklanan performans ölçütleri olmak üzere, IFRS 18'in içerdiği temel değişiklikler ele alınmıştır. Bu değişimlerin sunum formatında meydana gelen basit değişikliklerden öte kapsamlı bir analiz, etkin bir yorum ve muhakeme gerektirdiği sonucuna varılmıştır. İlerleyen dönemlerde, uygulayıcıların ve akademisyenlerin, standardın uygulanması için daha fazla çaba sarfetmeleri gerektiği ifade edilmiştir. Neves (2024), çalışmasında yeni standardın etkilerini başlıca dört bölüme ayırmış ve Brezilyalı şirketlerin bu standarda zamanında adapte olup olamayacağını değerlendirmiştir. Brezilya Ticaret Hukuku'nda yer alan kurallar nedeniyle, şirketlerin IFRS 18'e uyumunun oldukça zor olduğunu ve bunun için önlemler alınması gerektiğini belirtmiştir. Czajor (2024) ise IFRS 18'de yer alan ve finansal raporlamayı etkileyecek olan finansal tabloların sunumundaki temel değişiklikleri, yatırımcılar ve diğer paydaşlar perspektifinden ele almaktadır. Çalışmada, Standardın uygulanması sonucunda finansal tabloların yapısında meydana gelen değişikliklerin, yatırımcılar için finansal performans raporlamasını geliştireceği ve daha faydalı bilgi raporlanacağı ifade edilmektedir. Bununla birlikte, IFRS 18'de yönetimin öznel değerlendirmelerine çok yer verildiğinden, subjektif değerlendirmeler yapılabileceği ve bunun da işletmelerin finansal performanslarının karşılaştırılmasında önemli bir sorun olduğu belirtilmektedir. Öztürk, Güleç ve Gökçen (2024) tarafından yapılan çalışmada ise IFRS 18'in gelişim süreci açıklanarak, gelir tablosu üzerindeki etkileri, yönetim tarafından belirlenmiş ölçütler ve gelir ve gider hesaplarında birleştirme ve ayrıştırma ilkeleri açıklanmıştır.

TFRS 18 Taslak Metin kapsamında, finansal tabloların sunum ve açıklama ilkelerinde önemli değişiklikler meydana gelmektedir. Gelecek yıllarda uygulanacak olan standardın, TMS/TFRS standartlarını uygulayan muhasebe çalışanları ve denetleyen kişi ve kurumlar tarafından anlaşılması önem arz etmektedir. TFRS 18'in uygulanmaya başlamasından önce işletmelerin, yeni standart ile ilgili ön hazırlıklar yapmaları da gerekebileceği için konu ile ilgili yapılan çalışmaların faydalı olacağı söylenebilir. Bu kapsamda TFRS 18 Taslak Metin'de yer

alan ve finansal raporlarda açıklanma zorunluluğu getirilen, YPÖ'lerin açıklanmasının uygulayıcılar için faydalı olacağı ve literatürdeki boşluğu dolduracağı için önem arz ettiği söylenebilir.

3. YÖNETİM TARAFINDAN TANIMLANAN PERFORMANS ÖLÇÜTÜ

Yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütü, işletmenin finansal performansının bir yönünün, yönetim tarafından nasıl değerlendirildiğini kamuya iletmek için finansal tabloların dışında sunulan, gelir ve giderlere ilişkin bir alt toplam olarak ifade edilmektedir (www.ey.com/content, 2024: 3).

YPÖ'ler, genellikle IFRS'lerin gerektirdiği bir toplam veya alt toplam üzerinde yapılan düzeltmeleri içermektedir. Faiz, vergi, amortisman ve itfa payları öncesi kâr (FAVÖK), düzeltilmiş kâr veya sık karşılaşılmayan veya tek seferlik oluşan finansal giderler hariç faaliyet kârı (örneğin; doğal afet nedeni ile oluşan giderler) örnek olarak verilebilir. Bunların arasında “düzeltilmiş kâr”, yaygın olarak kullanılan bir YPÖ örneği olup, hisse bazlı ödemeler ve şerefiye değer düşüklüğü hariç, gelir ve giderlerin bir alt toplamını ifade etmektedir. Düzeltilmiş kâr içerisinde, IFRS'ler tarafından kâr veya zarara dahil edilmesi gereken gelir ve gider kalemlerinden sadece bazıları yer almaktadır. (www.bdo.global/getmedia/4f832e42, 2024:78).

Bir bilginin YPÖ olup olmadığına karar verirken, izlenecek adımlar Şekil 1'de sunulmaktadır.

Şekil 1. Yönetim tarafından tanımlanmış performans ölçütleri

Kaynak: IASB, Illustrative Examples on Presentation and Disclosure in Financial Statements, 2024: 36

Açıklanacak YPÖ sayısı işletmelere göre farklı olabilecektir. Bazı işletmeler, birden fazla açıklanacak YPÖ'ye sahip olabilirken, bazıları açıklanacak hiçbir YPÖ'ye sahip olmayabilir. Finansal performansını, sadece TFRS'ler kapsamında raporlayan veya sadece

TFRS'lerde belirtilmiş zorunlu ara toplamları kullanarak raporlama yapmış olan işletmelerde YPÖ söz konusu olmayacaktır (TFRS 18 Taslak Metin / B113).

YPÖ'ler, finansal tablolarla aynı raporlama döneminde sunulmaktadır. Daha geniş bir ifade ile, bir işletmenin ara dönem finansal tablolarında yer alan ancak yıllık finansal tablolarında yer almayan, işletme performansına ilişkin bir alt toplam, sadece ara dönem finansal tablolarında yer alan bir YPÖ olabilmektedir. Bu durumda, işletmenin yıllık finansal tablolarındaki performansla ilgili olan ancak ara dönem finansal tablolarındaki performansla ilgili olmayan bir alt toplam da doğal olarak yıllık finansal tablolarda yer alan bir YPÖ olabilmektedir (TFRS 18 Taslak Metin / 120).

İşletmeler, ilgili dönem finansal raporlarını yayınladıktan sonra rutin olarak başka bildirimler de yayınlatabilirler. YPÖ'ler belirlenirken, cari raporlama dönemine ait kamu ile paylaşılan bu bilgiler dikkate alınır. Ancak önceki dönemde kullanılan bir ölçütün artık kullanılmayacağına dair kanıt yoksa, cari dönemin YPÖ'leri belirlenirken önceki dönemlerde kamuya açıklanan ölçütler de kullanılabilir (www.assets.kpmg.com, 2024: 46-47).

3.1. Yönetim Tarafından Tanımlanan Performans Ölçütlerinin Belirlenmesi

Bir finansal verinin YPÖ olabilmesi için üç temel koşulu sağlaması gerekmektedir. Bu temel koşullar aşağıdaki gibi ifade edilmektedir (Project Summary IFRS 18, 2024: s.10);

- ✓ Finansal verinin, gelir ve giderin bir alt toplamı olması gerekmektedir.
- ✓ Bu alt toplamın finansal tablo dışında kamuya açıklanması gerekmektedir.
- ✓ Bir şirketin kamuya açıklanan finansal tablolar dışında raporladığı finansal alt toplamın, işletmenin finansal performansının bir bölümüne ait yönetim görüşünü temsil etmesi gerekmektedir.

TFRS 18, YPÖ olarak kabul edilen bir bilginin mutlaka açıklanmasını gerektirmektedir. Bu nedenle üç temel koşulu sağlayan bu alt toplamların tespit edilmesi önemlidir. Bu bölümde YPÖ olma özellikleri ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

3.1.1. Gelir ve Giderlerin Alt Toplamları Olma Niteliği

TFRS 18 Taslak Metin kapsamında, gelir ve giderlerin alt toplamları yönetim tarafından tanımlanmış performans ölçütü olabilir. Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri dışındaki alternatif performans ölçütleri bu kapsamda değildir. Örneğin sadece gelirlerin ya da sadece giderlerin toplamı, varlıklar, yükümlülükler veya özkaynaklar toplamı, abonelik sayısı gibi finansal olmayan veriler, likidite veya nakit akış ölçümleri, yönetim tarafından tanımlanmış performans ölçütü olamaz (www.assets.kpmg.com, 2024: 47). Standartta YPÖ olamayacağı belirtilen gelir ve giderlere ilişkin ara toplamlar sayılmıştır (TFRS 18 Taslak Metin / 118);

- ✓ Brüt kâr veya zarar ile brüt kâr veya zararı ifade eden benzeri ara toplamlar,
- ✓ Amortisman, itfa payı ve TMS 36 kapsamındaki değer düşüklükleri öncesi faaliyet kârı veya zararı,

✓ Özkaynak yöntemi kullanılarak muhasebeleştirilen tüm yatırımlardan elde edilen esas faaliyet kâr veya zararı ile gelir ve giderler,

✓ Temel bir finansal tablonun faydalı bir biçimlendirilmiş özet sağlaması açısından gerekli olması durumunda işletme, ilave kalemler ve ara toplamlar sunabilir. Böyle bir durum söz konusu ise esas faaliyet kâr veya zararı ile yatırım faaliyetleri bölümünde sınıflandırılan tüm gelir ve giderlerden oluşan bir ara toplam,

✓ Vergi öncesi kâr veya zarar ve

✓ Devam eden faaliyetlerden kâr veya zarar.

Eğer standartta bu konu açıkça ifade edilmemiş olsaydı, kâr veya zarar tablosunda açıklanması zorunlu tutulan ara toplamların, aynı zamanda YPÖ olarak açıklanması gerekirdi. Böylece kapsam dışı bırakılan bu alt toplamlar, işletmeler için standartta kolaylaştırıcı bir uygulama olmuştur (www.bdo.global/getmedia/4f832e42, 2024). Belirtilen bu gelir ve giderlere ilişkin ara toplamların yanında, gelir ve gider ara toplamı olmadıkları için yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütü olma özelliği taşımayan ölçütler taslak metinde örneklendirilmiştir. Bu örnekler şöyle ifade edilmektedir (TFRS 18 Taslak Metin / B116);

✓ Düzeltilmiş hasılat tutarı gibi yalnızca gelirlere ilişkin bir ara toplam ya da işçilik ücretleri gibi yalnızca giderlere ilişkin bir ara toplam (www.assets.kpmg.com, 2024: 47),

✓ Finansal durum tablosunda yer alan, varlıklar, yükümlülükler, özkaynaklar ya da bu grupların birleşimleri,

✓ Finansal oranlar,

✓ Likidite veya nakit akışına ilişkin ölçütler,

✓ Abone sayısı gibi bir finansal olmayan herhangi bir performans ölçütü (www.assets.kpmg.com, 2024: 47).

Finansal oranlar, yönetimce tanımlanan bir performans ölçüsü olmamakla birlikte, bu oranın pay veya paydasında yer alan bir tutar, bir ara toplamı ifade edebilir. Eğer gerekli şartları taşımakta ise pay veya paydada yer alan ve finansal tabloda ara toplam olarak sunulan bir tutar, performans ölçütü olarak açıklanabilir (TFRS 18 Taslak Metin / 117).

YPÖ, herhangi bir alt toplam olmadığı gibi, TFRS'ler ile açıklanması zorunlu tutulmuş bir alt toplam da değildir. Ancak ilave bir alt toplam hem YPÖ hem de ortak bir alt toplam olabilir (www.assets.kpmg.com, 2024: 48). TMS 1'de olduğu gibi TFRS 18'de de işletmeler ilave alt toplamlar sunabilmektedirler. İlave alt toplamlar, daha faydalı bir sunum için gerek duyulması halinde, gelir tablosunda raporlanan finansal verilerdir. Bu ek alt toplamların aşağıdaki özelliklere sahip olması beklenmektedir (www.assets.kpmg.com, 2024: 42);

✓ Ek alt toplam, TFRS'ler gereğince muhasebeleştirilen ve ölçülen tutarlar esas alınarak hesaplanmalıdır.

- ✓ Faydalı bir yapılandırılmış özet sağlamak için kullanılan ifade yapısıyla uyumlu olmalıdır.
- ✓ Önceki dönemlerle tutarlı olmalıdır.
- ✓ TFRS 18’de zorunlu olan toplam ve alt toplamdan daha belirgin olacak şekilde sunulmamalıdır.

3.1.2. Finansal Tablolar Dışında Kamuya Sunum

Standartta tanımlanan YPÖ olarak kabul edilecek olan bir ara toplamın, mutlaka finansal tablolar dışında kamuya açıklanmış olması gerekmektedir (TFRS 18 Taslak Metin / 119). Yönetim tarafından açıklanan bu bilgiler, yönetici yorumları, basın bültenlerini ve yatırımcı sunumları içerisinde yer almaktadır. Ancak, yöneticiler veya işletme çalışanları tarafından yapılan sözlü açıklamalar, sözlü açıklamaların yazılı belgeleri ve sosyal medyadan yapılan duyurular YPÖ olma özelliğini taşımaz. Bunun yanında YPÖ olma özelliği taşıyan bilginin de makul ve desteklenebilir bir kanıtla açıklanması gerekmektedir (Project summary IFRS 18, 2024: 11).

İşletme, YPÖ içeren kamuya açık bildirimler yapmamışsa, herhangi bir açıklama gerekliliğine tabi olmayacaktır. Bu durumda birçok işletme için YPÖ açıklamasının yapılmaması da söz konusu olabilir. Açıklanması gereken ölçüt, sadece işletmenin finansal performansının bir yönü hakkında bilgi vermelidir. Bu durumda düzeltilmiş cari oran gibi finansal durum tablosunu esas alınarak hesaplanan veya düzeltilmiş nakit akışları gibi nakit akış tablosu esas alınarak hesaplanan bir bilgi, YPÖ olarak kabul edilmez (www.bdo.global/getmedia/3a3d934d-280d-4477-a281-4a7c9af65dcb/, 2024).

3.1.3. İşletmenin Finansal Performansının Bir Bölümüne Ait Yönetimin Görüşü

TFRS 18 Taslak Metin uyarınca, finansal tablolar dışındaki kamuya açık iletişimlerde kullanılan bir alt toplam, yönetim aksini iddia etmedikçe ve doğruluğu makul ve desteklenebilir bilgilerle kanıtlandığı sürece, yönetimin işletmenin finansal performansına ilişkin bir yönü hakkında görüşünü temsil etmektedir (www.assets.kpmg.com, 2024). Yönetimin bir alt toplamı YPÖ olarak değerlendirmemesi için iki sebep söz konusu olabilir (TFRS 18 Taslak Metin / B124);

- ✓ Ara toplamın, işletmenin finansal performansının bir yönüne ilişkin yönetimin görüşünü ifade etmemesi veya
- ✓ Yönetimin, alt toplam hakkında kamuya açıklama yaparken kendi görüşünü ifade etmekten başka bir sebeple bu bilgiyi açıklamış olması.

Yönetimin finansal tablo dışındaki iletişimlerde kullandığı bir alt toplamı önemsiz bir şekilde iletmesi ya da finansal performansı işletme içinde değerlendirmek veya izlemek için ara toplam kullanmaması durumunda açıklanan bilgi, yönetimin görüşü olarak değerlendirilmez. Ara toplama az sayıda referans verilmesi, finansal tablo kullanıcılarının sürekli sorduğu sorulara cevap olarak verilmesi, bu bilginin önemsiz olduğunun göstergesidir. Bunun yanında ara toplamın sektördeki diğer işletmelerle kıyaslama yapmak için kullanılması, yönetimin işletmenin finansal performansına ilişkin görüşünü desteklemek için kullanılması gibi göstergeler ise önemli olduğunu göstermektedir. İşletme bu ara toplamı sadece işletme içinde

kullanıyor ve halka açıklamıyorsa YPÖ olma özelliği taşımamaktadır (TFRS 18 Taslak Metin / B125- B128).

Kullanılan ara toplam, yönetimin görüşü olmayıp, başka nedenlerle de açıklanmış olabilir. Bunlara aşağıdaki örnekler verilebilir (TFRS 18 Taslak Metin / B129);

- ✓ Yasal düzenlemeler uyarınca kamuya açık iletişimlerde yer alması,
- ✓ TFRS dışındaki bir muhasebe çerçevesine uygun olarak hazırlanmış finansal tablolara ilişkin performans iletmesi,
- ✓ İşletme dışı bir tarafın talebini karşılamak amacıyla kamuya açık bir iletişimde kullanılması
- ✓ Finansal performans dışında bilgileri iletme amacıyla kamuya açık iletişimlerde kullanılması

Birçok ülkede o ülkedeki yerel bir otorite tarafından, finansal bilgilerin raporlanmasında, uluslararası muhasebe standartlarına uygun olmayan kural ve ilkelerle raporlama yapılması istenebilir. Bu nedenle işletmeler de TFRS’ lerde açıklanan kural ve ilkelere uygun olmayan farklı alt toplamlar açıklamış olabilirler. Açıklanmış olan bu bilgiler, yönetimin görüşü olarak değerlendirilemez (www.assets.kpmg.com, 2024).

YPÖ olarak değerlendirilmiş bir alt toplamın bu özelliğini kaybedip kaybetmediği veya YPÖ olarak değerlendirilmemiş bir alt toplamın sonraki dönemlerde YPÖ olma özelliği taşıyıp taşımadığını zaman içerisinde izleyip, muhakeme etmek gerekmektedir (TFRS 18 Taslak Metin / B130).

Taslak Metin’de YPÖ olarak nitelendirilen gelir ve giderlerin alt toplamlarını içeren örnekler ve diğer yasal gereklilikler dolayısı ile açıklanan performans ölçütlerine ilişkin örnekler, yorumları ile birlikte Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Yönetimin Tanımladığı Performans Ölçütleri ve Diğer Performans Ölçütleri Örnekleri

Performans Ölçütü	Örnek	Yorumlar
Yönetimin Tanımladığı Performans Ölçütleri	-Düzeltilmiş kâr -Düzeltilmiş faaliyet kârı -Faiz, vergi, amortisman ve itfa payı öncesi düzeltilmiş kâr	Bu ölçütler YPÖ olarak sınıflandırılır. Çünkü; -Ölçütler, gelir ve giderlerin alt toplamıdır. -Bu alt toplamlar IFRS’lerde açıklanan alt toplamlardan değildir.
IFRS’lerde belirtilen performans ölçütleri	-Faaliyet kârı -IAS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü standardı kapsamındaki amortisman, itfa payları ve değer düşüklükleri	Bu ölçütler YPO olarak sınıflandırılmazlar. Çünkü; IFRS’ler kapsamında açıklanan toplam veya alt toplamlar arasında yer alırlar.
Diğer performans ölçütleri	-Serbest nakit akışları -Özkaynak devir hızı -Net borçlar toplamı -Müşteri sayısı -Müşteri memnuniyeti	Bu ölçütler YPO olarak sınıflandırılmazlar. Çünkü; -İlk üç tanesi gelir ve giderin alt toplamı değildir. -Son ikisi finansal olmayan performans ölçüsüdür.

Kaynak: <https://aaro.com/wp-content/uploads/2024/08/IFRS-18-Management-defined-Performance-Measures-MPMs>, (26.11. 2024)

3.2. Sunum ve Açıklama İlkeleri

IFRS 18 Taslak Metin’de, YPÖ’lerin tek bir dipnotta açıklaması gerekliliği belirtilmektedir. Söz konusu dipnotta, YPÖ’den başka bilgilerin de açıklaması durumunda, dipnotta yer alan bilgilerin, birbirinden açıkça ayrıştırılmasını sağlayacak şekilde isimlendirilmesi gerekmektedir (IFRS 18 Taslak Metin / B132).

Taslak Metin, Kâr veya Zarar Tablosunda yer alıp almadığına bakılmaksızın, YPÖ tanımına uyan bir gelir ve gider ara toplamının, YPÖ olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu, kâr veya zarar tablosunda bir YPÖ açıklamayı, standardın yasaklamadığını ifade etmektedir. Aşağıda belirtilen durumlarda kâr veya zarar tablosunda YPÖ, ek bir ara toplam olarak sunulabilir (www.assets.kpmg.com, 2024);

- ✓ YPÖ, uluslararası muhasebe standartlarına uygun olarak tanınmış ve ölçülmüş tutarlardan oluşmaktadır,
- ✓ YPÖ, kâr veya zarar tablosunun yapısıyla uygun olarak, faydalı bir özeti oluşturmaktadır,
- ✓ Zorunlu alt toplamların önüne geçmeksizin sunulmaktadır,
- ✓ Yanıltıcı olmayan bir şekilde ve uygun yerde ifade edilmektedir.

YPÖ olma özelliğini taşıyan bir alt toplam, kâr veya zarar tablosunda raporlanma özelliğini taşımasa da dipnotlarda açıklanmak zorundadır (www.assets.kpmg.com, 2024). YPÖ’ler ile ilgili olarak kâr veya zarar tablosunda ya da dipnotlarda yapılan açıklamaların amacı, finansal performansa ilişkin yönetimin bakış açısının iletilmesi ve IFRS’ler ile tanımlanan ölçütlerle, YPÖ’lerin karşılaştırılmalı olarak sunulmasıdır (IFRS 18 Taslak Metin / 121).

İşletme, YPÖ’leri, finansal tablo kullanıcılarını yanıltmayacak şekilde açık ve anlaşılabilir bir biçimde isimlendirerek, tanımlamalıdır. İsimlendirme yapılırken, finansal tablo kullanıcılarının, ara toplam içerisinde yer alan kalemler ile bu ara toplamda hesaplamaya dahil edilmeyen gelir ve gider kalemlerini anlamalarına olanak sağlayacak açıklamalar da ayrıca yapılmalıdır. Bunun için öncelikle YPÖ’nün, gerçeğe uygun sunum sağlayacak biçimde ve ara toplamın özelliklerinin anlaşılmasına uygun şekilde isimlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin yinelenmeyen giderlerden önceki faaliyet kârı şeklinde bir isimlendirme yapılabilir. Bu şekilde bu ara toplamda, işletmenin yinelenmeyen giderlerini hariç tuttuğu anlaşılmaktadır. Ardından yinelenmeyen giderlerin kapsamı da açıklanmalıdır (IFRS 18 Taslak Metin / B134-135). Bu açıklamalardan başka, YPÖ’nün yönetimin görüşünü yansıttığına ilişkin bir beyan, neden raporlandığına ve nasıl hesaplandığına ilişkin bir açıklama yer almalıdır. YPÖ’nün doğrudan ilgili olduğu, IFRS 18 veya diğer IFRS’lerde açıklanmış olan alt toplamlarla mutabakatının da sunulması gerekmektedir (www.aaro.com, 2024). Mutabakatı sağlanan her bir kalem için, finansal performans tablosunda yer alan her bir finansal tablo kalemiyle ilişkili olan tutar ve ilgili kalemin nasıl hesaplandığına ilişkin bir açıklama yer almalıdır. Ayrıca açıklanan bu YPÖ’nün finansal tablo kullanıcılarına nasıl faydalı bir bilgi sağladığı da açıklanmalıdır (IFRS 18 Taslak Metin / B137).

Taslak Metin uyarınca, YPÖ ile ilgili Standartta veya diğer TFRS’lerde belirtilen en karşılaştırılabilir toplam veya ara toplam arasındaki mutabakatta açıklanan her bir kaleme ilişkin vergi etkisinin de açıklanması zorunludur (TFRS 18 Taslak Metin / B141).

İşletme, bir YPÖ’nin hesaplamasını değiştirebilir, yeni bir YPÖ açıklayabilir veya bir YPÖ’yü kullanmayı bırakabilir. Bu durumda değişikliğin etkilerini, yeni sunumun veya sunumdan vazgeçmesinin nedenlerini açıklamalıdır. Yeni duruma uygun olarak en karşılaştırılabilir toplam ve ara toplamın mutabakatını da sağlamalıdır (www. aaro.com, 2024).

3.3. Yönetim Tarafından Tanımlanmış Performans Ölçütünün Raporlanması

Bu bölümde, YPÖ’lerin raporlanması ve yapılacak açıklamalarla ilgili bir örnek uygulama yer almaktadır. Sunulan örnek uygulama Illustrative Examples on IFRS 18, Example 1-2’den derlenmiştir. XYZ İşletmesinin, 2024 ve 2023 Kâr veya Zarar Tablosu karşılaştırmalı olarak Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. XYZ İşletmesi 1.1.2024-31.12.2024 ve 1.1.2023-31.12.2023 Dönemlerine Ait Kâr veya Zarar Tablosu

Kâr veya Zarar Tablosu Kalemleri	2024	2023
Hasılat	367.000	353.100
Satışların Maliyeti	241.600	224.100
Brüt Kâr veya Zarar	125.400	129.000
İşletme Faaliyeti ile İlgili Diğer Gelirler	12.200	4.100
Satış Giderleri	28.900	27.400
Araştırma Geliştirme Giderleri	25.100	25.900
Genel Yönetim Giderleri	(20.900)	(22.400)
Şerefiye Değer Düşüklüğü	(4.500)	-
Diğer Faaliyet Giderleri	(1.200)	(5.600)
Faaliyet Kârı	57.000	51.800
İştirak ve İş Ortaklıklarının Elden Çıkarılmasından Kâr Payı	5.300	7.300
Faiz ve Vergi Öncesi Kâr	52.300	59.100
Kiralama ve Diğer Borç Faiz Ödemeleri	(13.000)	(13.200)
Çalışanlara Sağlanan Fayda Faiz Giderleri	(6.500)	(6.000)
Vergi Öncesi Kâr veya Zarar	42.800	39.900
Vergi Harcamaları	(10.700)	(9.975)
Devam Eden Faaliyetlerden Kâr veya Zarar	32.100	(29.925)
Durdurulan Faaliyetlerden Kâr veya Zarar	-	(5.500)
Net Kâr	32.100	24.425
Ana Ortaklık Payları	25.680	19.540
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	6.420	4.885

XYZ İşletmesi’nin, yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütleri ile ilgili açıklamalar şöyledir;

XYZ İşletmesi, kamuya açık iletişimlerinde, yönetim tarafından tanımlanmış performans ölçütleri olarak, düzeltilmiş faaliyet kârı ve devam eden faaliyetlerden düzeltilmiş kâr ölçütlerini kullanmaktadır. Bu ölçütler TFRS’lerde belirtilmemiştir ve bu nedenle diğer kuruluşlar tarafından kullanılan, görünüşte benzer ölçütlerle karşılaştırılabilir olmayabilir.

XYZ İşletmesinin finansal performansı hakkında yönetimin görüşünü sağlamak amacıyla, faaliyet kârı ve sürdürülen faaliyetlerden elde edilen kâr, işletmenin gelecekteki birkaç yıllık raporlama döneminde ortaya çıkmasını beklemediği gelir veya gider kalemleri için düzeltilmiştir. XYZ İşletmesi yönetimi, faaliyet kârının ve sürdürülen faaliyetlerden elde edilen kârın bu tür kalemler için düzeltilmesinin, işletmenin temel kârlılığındaki eğilimlerin anlaşılmasına yardımcı olan bilgiler sağladığına inanmaktadır.

XYZ İşletmesi, genellikle düzeltme yaptığı ve alt toplamlarını, YPÖ olarak değerlendirdiği gelir veya gider kalemleri ile ilgili olarak, 2023 yılı finansal raporunda yer alan sunum ve açıklamaları aşağıdaki gibi ifade etmiştir;

- Kullanım hakkı varlıkları dahil maddi duran varlıklar ve maddi olmayan duran varlıklardaki değer düşüklükleri veya değer düşüklüğü iptalleri (değer düşüklükleri ile ilgili bilgi için, Not X, Maddi Duran Varlıklar, Not X, Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Not X, Araştırma ve Geliştirme Giderleri 'ne bakınız);

-Yeniden yapılandırma giderleri (yeniden yapılandırma giderleri ile ilgili bilgi için, Not X, Çalışanlara Sağlanan Faydalar ve Not X, Genel ve İdari Giderler bölümlerine bakınız);

- Tekrar etmeyen dava giderleri (dava giderleri ile ilgili bilgi için, Not X, Karşılıklar ve Not X, Genel Yönetim Giderleri 'ne bakınız);

-Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların elden çıkartılması sonucu oluşan kâr veya zararlar (maddi ve maddi olmayan duran varlıkların elden çıkartılması ile ilgili bilgi için, Dipnot X, Maddi Duran Varlıklar, Dipnot X, Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Dipnot X, Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirlere bakınız);

-Bağlı ortaklıkların, iştiraklerin ve iş ortaklıklarının elden çıkarılmasından kaynaklanan kazanç veya kayıplar.

XYZ İşletmesi, dava giderlerinin tekrarlanmamasını her bir dava bazında değerlendirmektedir. XYZ İşletmesi, fikri mülkiyet anlaşmazlıkları, mevzuat ihlalleri ve çalışan taleplerinden kaynaklanan dava giderlerini genellikle 'tekrarlanmayan' olarak sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma, XYZ İşletmesinin bu tür olayların meydana gelmesini önlemek için tasarlanmış tedbirleri uygulamaya koyma konusundaki proaktif yaklaşımına dayanmaktadır.

Yapılan açıklamalardan sonra işletmenin, 2023 ve 2024 takvim yıllarında yönetimin tanımladığı performans ölçütlerine göre Düzeltilmiş Esas Faaliyet Kârı veya Zararı ile, Düzeltilmiş Devam Eden Faaliyetlerden Kâr veya Zararı Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Yönetimin Tanımladığı Performans Ölçütlerine Göre 2024 Takvim Yılı Düzeltilmiş Esas Faaliyet Kârı veya Zararı ile Düzeltilmiş Devam Eden Faaliyetlerden Kârı veya Zararı

DÜZELTİLMİŞ KALEMLER					
2024 Takvim Yılı	IFRS	Değer Düşüklüğü	Yeniden Yapılandırma Giderleri	Maddi Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Elde Edilen Kazançlar	YPÖ
Diğer Faaliyet Gelirleri		-	-	(1.800)	
Araştırma Geliştirme Giderleri		1.600	-	-	
Genel Yönetim Fiderleri		-	3.800	-	
Şerefiye Değer Düşüklüğü		4.500			
Faaliyet Kârı / Düzeltilmiş Faaliyet kârı	57.000	6.100	3.800	(1.800)	65.100
Gelir Vergisi Harcamaları	-	-	(589)	297	
Devam Eden Faaliyetler Kârı Düzeltilmiş Devam Eden Faaliyetler Kârı	32.100	6.100	3.211	(1.503)	39.908
Kontrol Gücü Olmayan Paylara Ait Kâr		305	151	-	
Değer Düşüklüğü; 2024'te oluşan değer düşüklüğü zararları, A ve B ülkelerinde vergi indirimine uygun olmadıkları için herhangi bir vergi avantajı sağlamamıştır.					
Yeniden yapılandırma giderleri; 2024'te oluşan yeniden yapılandırma giderleri XYZ İşletmesinin yeniden yapılandırma programı 'Apollo 2024' ile ilgilidir. Bu giderler, C ülkesindeki bazı fabrikaların kapatılmasıyla ilgili işten çıkarma giderlerini, çalışanların yeniden eğitim giderlerini ve yer değiştirme giderlerini içermektedir. Bu yeniden yapılandırma giderlerinin vergi etkisi, 2024 sonunda C ülkesinde geçerli olan yasal vergi oranı olan %15,5 üzerinden hesaplanmıştır.					
Maddi Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kazançlar; Maddi duran varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançların vergi etkisi, 2024 tarihinde D ülkesinde geçerli olan yasal vergi oranı esas alınarak hesaplanmıştır. 2024 yılında D ülkesindeki yasal vergi oranı %16,5					
DÜZELTİLMİŞ KALEMLER					
2023 Takvim Yılı	IFRS	Değer Düşüklüğü	Dava Masrafları	İştirakler ve İş Ortaklıklarının Elden Çıkarılmasından Doğan Kazançlar	YPÖ
Araştırma ve Geliştirme Giderleri		1.500	-	-	
Genel Yönetim Fiderleri		-	3.500	-	
Faaliyet Kârı / Düzeltilmiş Faaliyet Kârı	51.800	1.500	3.500	-	56.800
İştirakler ve İş Ortaklıklarının Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Kâr Payı	-	-	-	(2.200)	
Gelir Vergisi Harcamaları	-	-	-	319	
Devam Eden Faaliyetler Kârı Düzeltilmiş Devam Eden Faaliyetler Kârı	29.925	1.500	3.500	(1.881)	33.044
Kontrol Gücü Olmayan Paylara Ait Kâr		75	-	-	

Değer Düşüklüğü; 2023'te oluşan değer düşüklüğü zararları, E ülkesinde vergi indirimine uygun olmadıkları için herhangi bir vergi avantajı sağlamamıştır.
Dava masrafları; 2023'te gerçekleşen dava giderleri, F ülkesinde vergi indirimine uygun olmadığı için herhangi bir vergi avantajı sağlamamıştır.
Maddi Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kazançlar; Maddi duran varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançların vergi etkisi, 2024 tarihinde D ülkesinde geçerli olan yasal vergi oranı esas alınarak hesaplanmıştır. 2024 yılında D ülkesindeki yasal vergi oranı %16,5
İştirakler ve İş Ortaklıklarının Elden Çıkarılmasından Doğan Kazançlar; İştiraklerin ve iş ortaklıklarının elden çıkarılmasından doğan kazançların vergi etkisi, G ülkesinde geçerli olan yasal vergi oranı üzerinden hesaplanmıştır. 2023 sonunda bu oran %14,5

Kaynak: Illustrative Examples on IFRS 18, 2024:15-16

Örnekte sunulduğu üzere işletme, TFRS 18 kapsamında YPÖ'leri belirleyerek, gerekli açıklamaları yapmış ve ilgili alt toplamlarla mutabakatı da sağlamıştır. Yapılan değerlendirmede XYZ İşletmesi tarafından aşağıdaki bilgilerin açıklandığı görülmektedir.

✓ Düzeltilmiş faaliyet kârı ve sürdürülen faaliyetlerden elde edilen düzeltilmiş kârın, faaliyet kârı ve sürdürülen faaliyetlerden elde edilen kâra ilişkin yönetimin görüşünü yansıttığını ve diğer işletmeler tarafından açıklanan benzer isim veya açıklamaları paylaşan ölçütlerle karşılaştırılabilir olması gerektiğini belirten bir açıklama yapılmıştır (TFRS 18 Taslak Metin / 122).

✓ Gelecekteki birkaç yıllık raporlama döneminde ortaya çıkmasını beklemediği bir defaya mahsus gelir veya gider kalemleri için faaliyet kârını ve sürdürülen faaliyetlerden elde edilen kârı düzelttiğini açıklayarak, yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütlerinin her birini açık ve anlaşılır bir şekilde isimlendirmiş ve tanımlamıştır (IFRS 18 Taslak Metin / 123-B134 -B135).

✓ Yönetim tarafından tanımlanan her bir performans ölçütü ile ilgili olarak, finansal performansın hangi yönünü ifade ettiğine dair bir açıklama finansal raporda yer almaktadır. Yönetimin görüşüne göre, düzeltilmiş faaliyet kârı ve sürdürülen faaliyetlerden düzeltilmiş kârın, XYZ İşletmesinin finansal performansı hakkında, kârlılıktaki eğilimleri anlamaya yardımcı olan faydalı bilgiler sağladığı, açıklanmıştır (TFRS 18 Taslak Metin / 123(a)- B137(b), B138-B139).

✓ Belirli düzeltme kalemleri açıklanarak, düzeltilmiş faaliyet kârının ve sürdürülen faaliyetlerden düzeltilmiş kârın nasıl hesapladığını açıklanmıştır (TFRS 18 Taslak Metin / 123(b), B137(b), B138- B139). İşletme, düzeltme kalemlerini finansal tablolarındaki ilgili dipnotlara çapraz referansla aktarmış ve yeniden yapılandırma giderlerine ilişkin detaylı açıklamayı yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütlerine ilişkin dipnotunda sunmuştur (TFRS 18 Taslak Metin / 123(a)).

✓ Faaliyet kârı ile düzeltilmiş faaliyet kârı arasında ve sürdürülen faaliyetlerden elde edilen kâr ile düzeltilmiş sürdürülen faaliyetlerden elde edilen kâr arasında mutabakat sağlanmıştır. Bu durumda, XYZ İşletmesinin kâr veya zarar tablosunda sunulan en doğrudan karşılaştırılabilir alt toplamlarla mutabakat sağladığı ifade edilebilir. (TFRS 18 Taslak Metin / 123(c), B136-B140).

✓ Düzeltme kalemlerinin her biri için gelir vergisi etkisi, kontrol gücü olmayan paylar üzerindeki etki ve XYZ İşletmesinin kâr veya zarar tablosundaki her bir satır kalemiyle ilgili tutarlar finansal rapora dahil edilmiştir (TFRS 18 Taslak Metin / 123(d), B141).

✓ Gelir vergisi etkilerini nasıl belirlediğine dair bir açıklama içermektedir (TFRS 18 Taslak Metin / 123(e)).

✓

4. UYGULAMA

4.1. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Kısıtları

Çalışmanın araştırma bölümünde, Teknosa İç ve Dış Ticaret Anonim Şirketi’nde tespit edilen ve YPÖ olarak değerlendirilebilecek bir alt toplamın sunumu ve raporlanmasının, TFRS 18 Taslak Metin gereklilikleri ile karşılaştırılarak, sonuçların değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Araştırma kapsamında Borsa İstanbul’ a kayıtlı olup, perakende sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin 2023 yılı finansal raporları incelenmiş ve YPÖ olarak değerlendirilebilecek bir alt toplamı raporlayan işletme olarak sadece Teknosa İç ve Dış Ticaret Anonim Şirketi tespit edilmiştir. Bu nedenle çalışmada Teknosa İç ve Dış Ticaret Anonim Şirketi’nin 2023 yılı finansal raporu incelenmiştir. Veriler Kamuyu Aydınlatma Platformundan elde edilmiştir. Çalışmada sadece bir işletmenin finansal raporunun değerlendirilmesi ve bu işletmenin de finansal tablo dışında sunduğu açıklamalara ulaşamamış olması çalışmanın kısıtını oluşturmaktadır.

4.2. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada, Teknosa İç ve Dış Ticaret Anonim Şirketi’nin 2023 yılı finansal raporu, doküman analizi yöntemi ile incelenerek ardından içerik analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular, TFRS 18 Taslak Metin’de yer alan açıklama gereklilikleri ile karşılaştırılmıştır. YPÖ’lerin finansal raporlarda sunulması, TFRS 18 Taslak Metin’de paragraf 121- 125 içerisinde “Yönetimin Tanımladığı Performans Ölçütlerinin Açıklanması” başlığı altında açıklanmıştır. Bu başlık altında yer alan gereklilikler kapsamında, Teknosa İç ve Dış Ticaret Anonim Şirketi’nin 2023 yılı finansal raporunda YPÖ olarak değerlendirilen alt toplamın sunumunda yer alan ve almayan başlıklar tespit edilmiştir.

4.3. Araştırmanın Bulguları

YPÖ olarak belirlenmiş alt toplam, “Düzeltilmiş FAVÖK’tür. Düzeltilmiş FAVÖK ile ilgili yapılan açıklamalar, TFRS 18 Taslak Metnin 121, 122 ve 123’üncü paragraflarında açıklanan sunum ve açıklama kriterleri ile karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Raporda yer alan ve almayan konular Tablo 4’te sunulmaktadır.

Tablo 4. Teknosa A.Ş. Düzeltilmiş FAVÖK Açıklamaları

	Finansal Raporda Açıklanan Başlıklar	Finansal Raporda Açıklanmayan Başlıklar
18 TFRS Taslak / 122	✓ İşletme, faaliyet bölümlerinin performanslarını takip etmek için Düzeltilmiş FAVÖK’ü kullandıklarını açıklamıştır.	✓ YPÖ’ler tek bir dipnotta açıklanmamıştır. ✓ Bu ölçütün diğer işletmeler tarafından kullanılan benzer isimlendirme ve açıklamalarla tam olarak karşılaştırılabilir olmadığına ilişkin bir ifadeye yer verilmemiştir.

TFRS 18 Taslak / 123(a)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Düzeltilmiş FAVÖK açıklanmıştır; “Faiz, vergi, kıdem tazminatı, esas faaliyetlerden diğer gelir ve giderler, TFRS 9 uyarınca belirlenen değer düşüklüğü kazançları / zararları ve değer düşüklüğü zararlarının iptalleri, amortisman ve itfa öncesi kârı içermekte olup, tekrarlanmayan gelir ve giderlerin etkilerini dikkate almaz”. ✓ İşletmenin finansal performansı hakkında faydalı bilgiler sağladığını, açıklamıştır; “bazı finansal tablo okuyucularının yaptığı analizlerde bu verileri kullanabileceğinden yola çıkarak finansal tablo dipnotlarında bu bilgiye yer vermiştir”. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yönetim tarafından tanımlanan her bir performans ölçüsünün, finansal performansın hangi yönünü ifade ettiğine dair bir açıklama yer almamaktadır.
TFRS 18 Taslak /123(b)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yönetimin tanımladığı performans ölçütünün nasıl hesaplandığı açıklanmıştır. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Hesaplama yapılırken dikkate alınmadığı belirtilen tekrarlanmayan gelir ve giderler açıklanmamıştır.
TFRS 18 Taslak /123(c)	-	<ul style="list-style-type: none"> ✓ YPÖ’lerin, TFRS 18 Taslak Metin’de belirtilen ara toplamlardan ya da TFRS’ler uyarınca özel olarak sunulması veya açıklanması zorunlu kılınan toplam veya ara toplamlardan, bu ölçütle en karşılaştırılabilir olanlar arasındaki mutabakat sağlanmamıştır.
TFRS 18 Taslak / 123(d)		<ul style="list-style-type: none"> ✓ TFRS 18 Taslak Metin, p.123 (c)’de zorunlu kılınan mutabakatta açıklanan her bir kalem için vergi etkisi açıklanmamıştır.
TFRS 18 Taslak /123(e)		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vergi etkisinin nasıl hesaplandığına dair açıklama yoktur.

Tablo 4’te sunulduğu üzere, TFRS 18 Taslak Metin’de YPÖ ’lerin açıklanması ile ilgili 11 başlık tespit edilmiştir. Bu 11 başlığın 7 tanesi hiç açıklanmamış, 4 tanesi açıklanmıştır. Açıklanan konular ise YPÖ’nün açıklanma sebebi, yatırımcıya sağladığı fayda ve nasıl hesaplandığı ile ilgili konulardır. Düzeltilmiş FAVÖK ile ilgili bilgiler, sadece bir dipnotta yer almayıp, iki ayrı dipnotta açıklanmaktadır. Açıklamalar içerisinde YPÖ’nün, işletmenin hangi finansal yönüne işaret ettiği açıklanmadığı gibi TFRS 18 ve diğer TFRS’ler uyarınca açıklanması zorunlu olan toplam ve alt toplamlardan en karşılaştırılabilir olanı tespit edilip, mutabakat sağlanmamıştır. Mutabakatta açıklanması gereken her bir kalemin vergi etkisi ve vergi etkisinin nasıl hesaplandığı da finansal raporda yer almamaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Finansal tablo kullanıcıları, işletme ilgili karar verirken, yönetim tarafından açıklanmış finansal tablolar ve finansal raporlarda açıklanan bilgileri öğrenme ve anlama ihtiyacı içerisindeyler. Bazen yöneticiler, işletmenin finansal performansının bir yönünü kendi bakış açılarıyla açıklamak ihtiyacı hissedebilirler ve bu bilgileri, işletmenin finansal raporları dışında,

halka açık iletişimlerinde kullanabilirler. Kullanıcılar, bu bilgilerin oldukça faydalı olduğunu düşünürken, denetime tabi olmadıkları için güvenilirliğinden de endişe duymaktadırlar. Ancak bu bilgileri açıklamak, zorunlu olmayıp, yönetimin tercihine bağlıdır. Nisan 2024’te yayınlanan ve 2027 yılından itibaren yürürlüğe girecek olan IFRS 18 standardında, kullanıcılardan gelen talepleri değerlendiren IASB, bu açıklamaları zorunlu tutmuştur. Yeni standartta, yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütü adı verilen ve işletmenin performansının bir yönü hakkında bilgi sunan bu ölçütlere sahip olan işletmeler, finansal tablolarında veya dipnotlarda açıklama yapmak zorundadırlar. Ülkemizde de KGK tarafından kamuoyunun görüşüne açılan TFRS 18 Taslak Metni de IFRS 18’in tercümesi olduğundan aynı ifadeler Taslak Metin’de yer almaktadır. Böylece finansal raporların daha şeffaf olması sağlanırken, kullanıcılara faydalı olacak bilgi sunumunun gerçekleşecek olmasının yanında finansal raporlarda sunulan bu bilgilerin denetlenmesi de sağlanmış olacaktır.

Bir bilginin, yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütü olabilmesi için öncelikle TFRS 18’de ya da başka bir TFRS’de açıklanması zorunlu olmayan, gelir ve giderlere ilişkin bir alt toplam olması gerekmektedir. İkinci olarak bu bilgiler, finansal tablolar dışında yönetimin halka açıkladıkları raporlarda yer almalı ve mutlaka kanıtlayıcı bilgilerle desteklenmelidirler. Son olarak, YPÖ’lerin, işletmenin genel performansının bir bölümüne ait yönetimin görüşünü ifade etmesi gerekmektedir. Bu koşulları sağlayan bilgiler, yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütü olma özelliğini taşırlar. Yönetim, bu bilgiyi neden açıkladığını, nasıl hesapladığını, finansal tablolarda sunulan doğrudan karşılaştırılabilmeye uygun olan alt toplamla mutabakatını ve vergi etkisini de açıklamalıdır.

Yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütleri, işletmelerin daha açıklayıcı bilgileri kullanıcılar ile paylaşıp, daha şeffaf olmalarına imkân verecektir. Ancak bu ölçütlerin tespit edilmesi ve değerlendirilmesi, yöneticilerin bu konuda yargı kullanmasını gerektirebilir. İşletmelerin de standart yürürlüğe girmeden önce, hangi bilgilerin bu kapsamda olduğu ve nasıl açıklanacakları konusunda ön hazırlık yapmalarının faydalı olacağı düşünülmektedir. Çalışmada yönetimin tanımladığı performans ölçütü olarak değerlendirilebilecek, “Düzeltilmiş FAVÖK” ü açıklayan Teknosa A.Ş.’nin 2023 yılı finansal raporu incelenmiştir. TFRS 18 Taslak Metinde yer alan açıklama gereklilikleri ile karşılaştığında, açıklanan bilgilerin oldukça yetersiz olduğu tespit edilmiştir. İşletmelerin bu konuyu anlayıp, TFRS 18 gerekliliklerine göre açıklama yapmaları önem arz etmektedir.

TFRS 18 Taslak Metni, finansal raporların sunum ve açıklamalarında oldukça önemli değişiklikler içerdiğinden, bu değişiklikleri işletmelerin ve denetim yapan kuruluşların anlaması ve uygulaması önemlidir. Literatürde konu ile ilgili çalışmalar oldukça yetersizdir. Çalışmada TFRS 18 Taslak Metin’de yer alan yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütleri ayrıntılı bir şekilde açıklanarak, mevcut durum değerlendirilmiştir. Bu nedenle çalışmanın, literatürdeki boşluğu dolduracağı ve işletmelere adaptasyon konusunda faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çalışmada sadece bir işletmenin finansal raporunun değerlendirilmesi, çalışmanın kısıtını oluşturmaktadır. Bundan sonraki çalışmalarda, başka işletmelerin de yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütü olma özelliğini taşıyan bilgilerinin tespit edilerek, TFRS 18’de yer alan sunum ve açıklama gereklilikleri yönünden değerlendirilmesi önerilmektedir. Böylece standart düzenleyici kurumlar, çalışmalarda tespit edilen eksiklikler ve hatalara ilişkin daha kapsamlı açıklamalar yapabilir veya standarttaki açıklamaları revize edebilirler. YPÖ’lerin

tespit edilmesi ve açıklanması, yönetimin önemli ölçüde yargı kullanmasını gerektirebilir. Subjektif değerlendirilmeler yapılmaması adına, standart düzenleyici kurumlar tarafından bu konuda daha fazla açıklama yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Aaro Systems AB (2024). Disclosure of management-defined performance measures (MPMs) under IFRS 18, <https://aaro.com/wp-content/uploads/2024/08/IFRS-18-Management-defined-Performance-Measures-MPMs--August-2024-1.pdf>, (Erişim tarihi:26.11.2024).
- BDO IFR Advisory Limited, (2024). IASB publishes IFRS 18 Presentation and Disclosure in Financial Statements, International Financial Reporting Bulletin, https://www.bdo.global/getmedia/3a3d934d-280d-4477-a281-4a7c9af65dcb/IFRB-2024_04_IFRS-18-Presentation-and-Disclosure-in-Financial-Statements.pdf?ext=.pdf, (Erişim tarihi:25.11.2024).
- BDO IFR Advisory Limited (2024). IFRS accounting standards in practice IFRS 18 Presentation and Disclosure in Financial Statements (Presentation in the Statement of Profit or Loss), <https://www.bdo.global/getmedia/4f832e42-47f0-417d-9fc2-88b69ffd8d70/IFRS-18-Presentation-and-Disclosure-in-Financial>, (Erişim tarihi:25.11.2024).
- Czajor, Przemysław (2024). “IFRS 18: Advancing the relevance and utility of financial statements for stakeholders”, *European Research Studies Journal*, 27(2), 265-275.
- Deloitte (2024). IFRS 18 Presentation and Disclosure in Financial Statements, www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs-18, (Erişim tarihi:11.10.2024).
- EY (2024). IFRS 18 Changes financial performance reporting, https://www.ey.com/en_vn/insights/ifrs/ifrs-18-changes-financial-performance-reporting#, (Erişim tarihi: 24.11.2024).
- EY (2024). The IASB issues IFRS 18 presentation and disclosures in financial statements, <https://www.ey.com/content/dam/ey-unified-site/ey-com/en-gl/technical/ifrs-technical-resources/documents/ey-gl-devel-223-iasb-issues-ifrs-18-04-2024.pdf>, (Erişim tarihi: 24.11.2024).
- IASB (2024). Basis for conclusions on presentation and disclosure in financial statements, <https://service.betterregulation.com/document/721253>, (Erişim tarihi:24.11.2024).
- IASB (2024). Illustrative examples on presentation and disclosure in financial statements, <https://service.betterregulation.com/document/721255>, (Erişim tarihi:24.11.2024).
- IASB (2024). Project Summary IFRS18-Presentation and Disclosure in Financial Statements, <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/primary-financial-statements/ifrs-standard/projects-summary-ifrs18-april2024.pdf>, (Erişim tarihi: 23.11.2024)

- KGK (2024). TFRS 18 Finansal Tabloların Sunuluşu ve Açıklamalar Taslak Metin, <https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TFRS/TFRS%2018%20Finansa1%20Tablolarda%20Sunum%20ve%20A%C3%A7%C4%B1klama.pdf>, (Erişim tarihi: 23.10.2024)
- KPMG (2024). Presentation and disclosure IFRS 18, <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmgsites/xx/pdf/ifrg/2024/isg-first-impressions-presentation-and-disclosure-ifrs-18.pdf>, (Erişim tarihi:30.10.2024).
- Malinovskaya, Natal'ya (2024). Presentation and disclosure in financial statements: New developments in IFRS 18, *International Accounting*, 27(8), 848-860. <https://doi.org/10.24891/ia.27.8.848>
- Neves, Henrique de Castro (2024). “IFRS 18 implementation in Brazilian enterprises: Challenges and opportunities”, *International Journal of Business Administration*, 15(2), 102-112. <https://doi.org/10.5430/ijba.v15n2p102>
- Öztürk, Erkan-Güleç, Ömer Faruk- Gökçen, Gürbüz (2024). IFRS 18 Finansal Tabloların Sunuluşu ve Açıklamalar: Finansal performans ölçümünde yeni bir yaklaşım, e-proceedings of MODAV-ICA 2024, *Proactive Accounting & Continuous Auditing*, Eylül 12-15, 2024, Çanakkale, 78-82.
- PWC (2024). IFRS 18 is here: Redefining financial performance reporting, https://viewpoint.pwc.com/dt/gx/en/pwc/in_briefs/in_briefs_INT/in_briefs_INT/ifrs-18-is-here-redefining-financial-performance-reporting.html, (Erişim tarihi: 24.11.2024).
- Salotti, Bruno Meirelles (2024). “IFRS 18 – The forthcoming standard for presentation in financial statements: Main changes, practical implications, and research opportunities”, *Journal of Education and Research in Accounting*, 18(3), 427-436, <https://doi.org/10.17524/repec.v18i3.3583>

